

J. E. Bogomil :

„Klali bomo!“

To je bilo veselja med otroki pri Grdinovih, ko so jim mati povedali: »Jutri bomo pa klali!« Vse dobrote, ki so zvezane s tem lepim »domačim praznikom«, so jim stopile naenkrat pred oči. Klobase: mesene, krvave, jetrne; meso: sveže in prekajeno; povrhu pa dobrot vseh dobrot: slastna pečenka. Kdo bi se ne veselil kolin?

Res je prišel drugo jutro v hišo Balantov oče z veliko sekiromesarico na rami, z ostro nabrušenimi noži in z drugo ropotijo, ki se potrebuje pri takem delu. Marsikateremu prascu je Balant že upihnil luč. Danes jo bo pa Grdinovemu debeluhu.

Grdinova hiša je že vsa pokonci. Tudi najmanjši Grdinček noče biti to jutro v postelji. Vse hoče videti, kako bo Balantov oče zaklal prešiča. A Grdinov oče ne pusté otrok zraven. Pravijo, da to ni za otroke: gledati, kakó se muči uboga žival, preden pogine, in kako teče kri... Otroci morajo biti mehkih src, niti škodljive živali ne smejo gledati z veseljem, če trpi.

Pa še nekaj je: Balantov oče delajo zunaj na mrazu. In tam ni prijetno. Vrat se prehladi, kašelj se dobi, zanohti se. Pa bo že prišel čas, ko bo tudi malih Grdinčkov radovednost dobila svoj delež, to bo takrat, ko bodo prišle na vrsto klobase. Oj, klobase!

Ni treba prav dolgo čakati. Klavec si je že umil roke, potem pa začel mešati kri in kašo, ki so jo mati skuhalo nalašč za ta dan. Zdaj pa planejo otroci okrog škafa, in niti z očmi si nobeden ne upa treniti, da bi česa ne zamudil. Vsi morajo videti, kako pride klobasa na svet.

Dokler klavec meša godljo, še nekaj potrpi z otroško radovednostjo, ko pa začne delati klobase in ko mu jemljejo radovedne otroške glave le preveč dnevne svetlobe, ki je je pozimi že itak malo, pa začne groziti, da bo nazadnje še par otrok podelal v klobase.

»Nazadnje? O, kdaj bo še to! Do tistega časa bomo še desetkrat ušli,« si misli Tinček Grdinček. Nobenemu se še ne mudi, da bi pobegnil. Ko Balant vidi, da njegova grožnja le nič ne izda, poseže sredi dela po Tinčku Grdinčku in zagode: »Čakaj, tebe bom dal najprvo v klobase!«

Tinček zavpije, drugi pa zbeže in se poskrijejo. Tudi Tinčku se prav zadnji hip posreči, da uide, prav zadnji hip. Malo je manjkalo, pa bi bil šel v klobase. To pa menda ni zdravo, to Tinček Grdinček dobro ve. V tistem trenutku in kdo vé kolikokrat pozneje še, je vstajala v njegovi duši zgodba o nesrečnem palčku, ki so ga nekje podelali v klobase. Kakor da se je zgodilo vse to ravno pri Grdinovih, tako živo mu je prišla tista zgodbica na um.

Palček je hodil po svetu. Majhen možiček je bil; komaj tak, kakršnen je palec na roki. Po svetu je hodil, pa ni mogel daleč priti, ker je imel prekratke noge. Palček bi bil pa rad videl veliko sveta. Poizkusil je, da to doseže z zvijačo.

Nekega dne pride do čedne kmetiške hiše. Veža je bila prazna. Palček dobi ondi kratko trsko, prisloni jo na škafo in zleze vanj. V škafu je bilo nekaj vode in nekaj kuhanega krompirja. Oboje je bilo pripravljeno, da ponese dekla kravam v hlev.

Ko pride dekla v vežo, da premečka krompir, zagleda na krompirju palčka. »Ti prasè grdo, ti!« se razjezi nad palčkom, ga pograbi in ga vrže skozi vrata. K sreči je priletel v travo in se ni ubil. Samo nekaj časa se ni nič zavedel.

Ko se prebudi iz omotice, zagleda pred seboj človeka, ki maha z dolgo palico po travi. Na koncu palice pa ima nekaj železnega. Kadar zamahne tisti človek — hlapec — vsakrat pade nekaj trave.

Palčka začne skrbeti: »Kaj pa bo, ko pride do mene?« Brž začne vpiti: »Usmili se me, usmili se me!«

Hlapec gleda in gleda... Naposled pa le zagleda v travi majhnega človečka, ki ga s povzdignjenimi rokami prosi usmiljenja. Hlapcu se res zasmili uboga stvarca. Zato vpraša možička: »Kaj naj ti pa storim?«

»Vzemi me in varuj me! Vaša dekla je huda. Zato naj s teboj hodim, kamor boš šel.«

Hlapec vzame palčka v svoj žep. Tu se mu je dobro godilo. Kadar so doma jedli, je dal hlapec vselej nekaj na stran za svojega gostača v žepu. Kadar je pa hlapec kam šel, vselej je možiček gledal iz njegovega žepa po svetu.

Zgodilo se je pa, da je prišla semanja nedelja. Hlapec je šel k cerkvi pomagat pri pritrkavanju. Ker je bilo že bolj na jesen, je vzal s seboj svoj suknjič in v njem palčka. Zvonjenje je hlapca ogrelo, pa je suknjič odložil in ga položil na lino v zvoniku. Palček bi bil rad gledal po svetu, pa je zlezal iz rokava in ogledoval lepoto sveta. Kar se mu zvrtil, zmanjka mu trdnih tal — pa pade z zvonika. Čeprav je bil lahek, vendar bi se bil prav gotovo ubil, da mu ni padlo še o pravem času v glavo, da se je oprijel za regrat, ki je rastel skoro tik zvonika. Vsled strahu je pa vendar omedlel in obležal v travi. Ko se je zavedel, je šel iskat svojega prijatelja hlapca, pa — ti nesreča taka! — tam blizu cerkve so se pasle cerkovnikove krave, in ena je malega pritlikavca z regratom vred pojedla. Vendar je bil palček toliko premeten, da je nepoškodovan smuknil skozi zobe in prišel živ v kravji želodec.

Zvečer je pa prišla cerkovnikova dekla krave mlest. Kako se je prestrašila, ko je slišala, da prihajajo iz ene krave glasovi »Pol pomolzi, pol pa meni pusti! Pol pomolzi, pol pa meni pusti!«

Dolgo časa je potem dekla tako ravnala: pol je pomolzla, pol pa pustila... Kar opazi nekega dne gospodinja, da mleka silno primanj-

kuje. Ostro pokara deklo, zakaj tako slabo pomolze. Dekla ji pa pove, kakšne glasove je slišala iz ene krave.

Gospodinja pove gospodarju, gospodar pa odloči: »Kravo bomo pobili, drugače ne bo miru.« Pride res klavec in pobije kravo. V drobu so našli napol živega palčka. Prosil je za milost in usmiljenje, pa ni našel ne enega ne drugega.

»Dovolj škode si nam že naredil,« se je razjezil gospodar, »mleko si nam vsak dan popil, in kravo smo morali radi tebe pobiti.«

Neusmiljeni klavec je šel in je ubogega palčka spravil v črevo in ga podelal v klobaso. Gospodinja je klobase prekuhavalala in je s klobasami vred nevede tudi palčka vrgla v kotel vrele vode. Palček se je mislil rešiti, je grizel in trgal črevo, pa ga je pretrgal šele v kotlu — v vreli vodi se je opeknel in umrl.

Tole je premišljeval Tinček Grdinček. In mesarju se je ognil, kolikor daleč se mu je mogel. Kdo vé, če ni ravno Balantov oče podelal tistega palčka v klobaso? Kdo to vé...? Mesarji so trdosrčni ljudje.

Tisti dan Balantov oče ni več videl Tinčka. Rajši je šel za mizo Tinček čakati, kdaj k njemu pridejo klobase. Ali ni to pametneje?

† J. Cvelbar:

Jurijeva.

*Sveti Jurij jezdi v goró —
v gôri je strašna pošast,
sveti Jurij ubil jo bo,
vzel ji njeno oblast.*

*Ta pošast žrè solnčno luč,
živí ob solnčni gorkoti,
ta pošast je rajski pomladi
gori v Gorjancih napoti.*

*Sveti Jurij pošast je ubil,
zabodel jo v črno srcé,
njeno pa gorko kri je razlil
dol čez širno poljé.*

*In širno poljé se rdi, rdi,
in širno poljé dehti, dehti —
v polju tem širnem
detelja rdeča cveti.*

